Continue

Sorun merkezli tasarım

Sorun Merkezli Program Tasarımları bireylerin ve toplumun yaşadıkları sorunlara göre düzenlenen program tasarımıdır. Bu program tasarımında bireyin sorunu merkezdedir. Sorun Merkezli Program Tasarımları, Yaşam Şartları, Çekirdek ve Toplumsal Sorunlar ve Yeniden Kurmacılık merkezli olarak 3 bölüme ayrılır. Önceki konumuzda kpss Öğrenen Merkezli Program Tasarımlarını incelemiştik. Bu konumuzda ise Sorun Merkezli Program Tasarımlarını işleyeceğiz.Sorun Merkezli Program TasarımlarıYeniden kurmacılık ve ilerlemecilik eğitim felsefesine dayanır. Bireylerin ve toplumun sorunları, problemleri programın temeline alır. Ve bunların çözüm yollarını bulmaya çalışan programdır. 1. Yaşam ŞartlarıOkulda karşılaşılan sorunlar okul dışındaki sorunlara benzer. Öğrencilerin geçmiş deneyimlerini kullanarak sorunlarını çözebilirler. Öğrencilerin bu tasarımla anlama becerileri derinleşir. Öğrenmenin anlamlı hale gelmesi ve öğrenmenin yaşam uyarlanması temel hedefidir.Sorun Merkezli Program Tasarımlarından Yaşam şartları tasarımı konuyu, sosyal yaşamın bölümlerine göre ve ayrı konuları kapsayarak bütün halde sunar. Sosyal ve kişisel sorunlara odaklanıldığı için öğrenme ve sorun çözmeye teşvik eder.2. Çekirdek (Core) TasarımÇekirdek tasarım, merkezdeki asıl konudan iyi anlayan, sorun çözme becerileri ve genel kültürü iyi olan bir öğretmene ihtiyaç duyar. Sosyal sorunlar ve konular tasarımın merkezindedir.İş birlikli öğrenme ve sorun çözme ilkeleri oldukça önemlidir. Çekirdek tasarımda öğretmen konu alanında oldukça donanımlı olmalıdır. Merkezde yer alan konular sorunsal niteliktedir. Program öğrenciler için gerekli olduğu düşünülen konular üzerinde yapılır.Öğrenmenin anlamlı hale gelmesi,Demokratik uygulamaları geliştirme,Bireysel araştırma düşüncesini geliştirmek bu tasarımın amacıdır.3. Toplumsal Sorunlar ve Yeniden Kurmacılık TasarımıBu tasarım çocuk merkezli programı eleştirerek ortaya çıkmıştır. Toplumun sosyal, politik ve ekonomik eğitim il sağlanması üzerinde durur. Öğrenme sürecinde kendi inisiyatifini çok kullanan öğrencilerin hedeften sapacaklarını ve kargaşa olacağını savunur.Sosyal sorunlara odaklanma ve toplumu yeniden yapılandırma projeleri ön plandadır. Sosyal değişimi etkileyeceği ve adil bir toplum oluşturacağı savunulur. Birey sosyal bir varlık olarak görülür. Sorunlar öğrenci tarafından analiz edilir. Öğrencinin sosyal görüş birliği ile kişisel ihtiyaçlarını gidermesi onun amacı olmalıdır.Kpss eğitim bilimleri program geliştirme dersine ait Sorun Merkezli Program Tasarımları konusunu işledik. Bir sonraki kpss program geliştirme dersi konumuz ise Taba, Tyler, Taba-Tyler Modelleri olacaktır. Program Tasarım Yaklaşımları: Benimsenen felsefenin programa yansıtılmasını sağlar. 1)Konu merkezli Daimici ve esasicidir. İçerik önemsenir Öğretmen merkezlidir. Türleri: 1)Konu tasarımı: Konular ders olarak düzenlenir. Ör: (Avrupa tarihi, eski edebiyat gibi) (Üniversite) Ayrıntılı öğrenme sağlar Öğretmen bilgileri aşamalı bir şekilde aktarır 2)Disiplin tasarımı: Bilim dalları ders olrfak düzenlenir. Ör(Tarih, Mart gibi) (Lise) Her ders kendi yöntemiyle öğretilir Öğrenci uzman gibi çalışır. 3)Geniş alan tasarımı: Benzer olan dersler birleştirilip yeni bir ders olur. Ör:(Fen, sosytal, hayat b.) (ortaokul) Öğrenmeler daha anlamlıdır Konular daha yüzeyseldir 4)Kordasyonel tasarımı (Disiplinler arası): Dersler arasında ilişki kurulur. Ör:(İlişki ortam tema ile olur) (İlkokul) Anlamlı öğrenme sağlar. Öğretmenler iş birliği yapar. 5)Süreç Tasarımı: Bütün dersler aynı yöntemle işlenir. Ör: Oyun metodu ile her şey öğretilir.) (Okul öncesi) Öğrencilerin en iyi öğrendiği yol ortak yöntem seçilir. Eleştirisel düşünme, yaratıcılık, problem çözme örnek yöntemler 2)Öğrenen merkezli (Etkinlik merkezli) (İlerlemecilik) Çocuk yaparak, yaşayarak öğrenilir. Türleri: 1)Çocuk merkezli tasarım: (TR'de uygulanan) Programlar öğrenci özelliğine göre önceden hazırlanır. O gelişim döneminin ortak bilgileri dikkate alınır. Kişi yaşadığını öğrenir. 2)Yaşantı merkezli tasarım: Program öğrenci özelliklerine göre süreçte hazırlanır Değişken ve esnektir. Öğretmen donanımlı olmalıdır 3)Romantik (Radikal) Tasarım: Okula tepkidir. Okul sosyal yaşamdan koparmaktadır. Özgür eğitim ortamı sağlanmalıdır. Herkes doğasına uygun eğitim almalıdır. 4)Hümanistlik tasarım: Davranışçılığa tepkidir. Biry bütün olarak kendini gerçekleştirmelidir. Kişiye özgü program hazırlanır 3)Sorun merkezli: (Yeniden kurmacılık) Toplumun ihtiyaçları ile ilgilenir. Türleri: 1)Yaşam şartları tasarımı: Toplumdaki yaygın sorunlar tanıtılır. Çevreye uyum sağlanır Problem çözme ve genelleme becerisi kazandırılır. 2)Çekirdek tasarımı: Merkeze toplumsal bir sorun alınır, seçmeli dersler düzenlenir. İşbirlikçi çalışılır. Toplum bir laboratuvardır. Deney toplumun içinde yapılır. Dersler sorun üzerinden ilişkilendirilir (koreolasyon gibi) 3)Toplumsal sorunlar ve yeniden kurmacılık tasarımı: Toplumu her yönüyle geliştirmek amaçlanır. Okul gelişimin öncüsüdür. Program Geliştirme Modelleri: Modeller program geliştirirken takip edilecek işlemleri gösterir. Modeller: 1)Taba modeli: İhtiyaç belirlenir. (Okuma, yazma öğrenmeyi istemek) Amaçları belirlenir. İçerik seç ve düzenler Yaşantıları seç ve düzenle (Eğitim Kurumu) Değerlendirme Öğeleri kontrol et 2)Tyler modeli: Kaynak- kaynak- kaynak Birey-toplum-konu) Olası olay hedefler Felsefe ve psikoloji Amaçlar Yaşantıları seç ve yönlendir. Değerlendirme UYARI: İçerik ayrıca hazırlanmaz yaşantılarla oluşturulur. 3)Taba-Tyler modeli: Başla İhtiyaç belirleme

Genel hedefler Amaçlar İçerik seç ve düzenle Yaşantıları seç ve düzenle Değerlendirme Sonuçlar yeterli mi? Sonuç Hayır ise amaçtan itibaren tekrar kontrol edilir. Sonuç Evet ise ayrıntılar oluşturulur Sorun merkezli tasarımlar, günümüzün hızla değişen ve gelişen dünyasında büyük bir öneme sahiptir. Teknolojik ilerlemeler ve toplumsal değişimler, yeni ve karmaşık sorunları da beraberinde getirmiştir. Bu sorunların çözümü için geliştirilmiş olan sorun merkezli tasarımlar, etkili ve sürdürülebilir çözümler sunar. Sorun merkezli tasarımlar sayesinde, sadece yüzeysel değil, köklü değişiklikler yaratmak mümkün hale gelir. Sorun Merkezli Tasarımlar Sorun merkezli tasarımlar, problemleri kökten çözmeye odaklanan bir yaklaşım olarak öne çıkar. Bu tasarım modeli, kullanıcıların gerçek ihtiyaçlarını anlamaya ve onlara yönelik çözümler geliştirmeye çalışır. Sorun merkezli tasarımlar, günlük yaşamın karmaşık sorunlarına yenilikçi ve pratik çözümler sunarak, hem bireyler hem de toplum için sürdürülebilir faydalar yaratır. Bu yaklaşımla, örneğin trafik sorunlarından, çevresel problemlere kadar geniş bir yelpazede etkili çözümler üretmek mümkündür. Sorun merkezli tasarımlar, kullanıcı geri bildirimlerini ve bilimsel verileri kullanarak, mevcut problemlere yönelik kapsamlı ve uygulanabilir stratejiler geliştirir. Temel anlamda sorun merkezli tasarımlar, 3 ana kategoride işlenir. Yaşam şartları, sorun merkezli tasarımların odak noktalarından biridir. Günlük hayatımızda karşılaştığımız çeşitli zorluklar, bu tasarım yaklaşımıyla ele alınabilir ve çözümler üretilebilir. Örneğin, şehirlerdeki trafik sorunları, çevresel problemler ve sağlık hizmetlerindeki aksaklıklar, yaşam şartlarını doğrudan etkileyen unsurlardır. Sorun merkezli tasarımlar, bu gibi sorunları tespit eder ve bunlara yönelik pratik çözümler geliştirir. Bu bağlamda, yaşam şartlarını iyileştirmek için teknolojik yeniliklerden yararlanabiliriz. Akıllı şehirler, yeşil enerji kaynakları ve sürdürülebilir tarım uygulamaları, sorun merkezli tasarımların örneklerindendir. Bu tasarımlar, insanların günlük yaşamlarını kolaylaştırırken, aynı zamanda çevreye ve topluma duyarlı çözümler sunar. Çekirdek tasarım, sorun merkezli tasarımların temelini oluşturur. Bu aşamada, tasarımcılar ve geliştiriciler, belirli bir sorunu anlamak ve çözmek için odaklanırlar. Çekirdek tasarım, sorunların kökenine inerek, kalıcı ve etkili çözümler üretmeyi amaçlar. Bu süreçte, kullanıcı ihtiyaçları ve beklentileri dikkate alınır. Çekirdek tasarım aşamasında, çeşitli analiz yöntemleri ve araştırma teknikleri kullanılır. Kullanıcı anketleri, gözlem çalışmaları ve veri analizi, çekirdek tasarımın önemli bileşenlerindendir. Bu yöntemler sayesinde, tasarımcılar sorunun tam olarak ne olduğunu ve kullanıcıların bu sorunla nasıl başa çıktıklarını anlayabilirler. Toplumsal sorunlar, sorun merkezli tasarımların en karmaşık ve önemli alanlarından biridir. Eğitimde eşitsizlik, sağlık hizmetlerine erişimdeki zorluklar ve çevresel sorunlar gibi geniş kapsamlı toplumsal sorunlar, yeniden kurmacılık tasarımıyla ele alınabilir. Yeniden kurmacılık tasarımı, mevcut sistemleri ve yapıları yeniden şekillendirerek, daha adil ve sürdürülebilir çözümler üretir. Bu tasarım yaklaşımı, toplumsal sorunların kökenine inerek, bu sorunların çözümüne yönelik yenilikçi stratejiler geliştirir. Örneğin, eğitimde fırsat eşitliği sağlamak için dijital eğitim platformları ve uzaktan eğitim yöntemleri kullanılabilir. Sağlık hizmetlerine erişimi artırmak için mobil sağlık uygulamaları ve tele sağlık çözümleri devreye alınabilir. Sorun merkezli tasarım süreci, belirli adımlar doğrultusunda ilerler. Bu adımlar, tasarımın etkili ve sürdürülebilir olmasını sağlar. Sorun merkezli tasarım sürecinin temel adımları: Sorunun Tanımlanması: İlk adım, ele alınacak sorunun net bir şekilde tanımlanmasıdır. Bu aşamada, sorunun kökenine inilir ve kapsamlı bir analiz yapılır. Kullanıcı Araştırması: Kullanıcı ihtiyaçları ve beklentileri, tasarım sürecinin önemli bir parçasıdır. Kullanıcı araştırmaları, anketler ve gözlem çalışmaları ile yapılır. İdeasyon (Fikir Geliştirme): Sorunun çözümüne yönelik fikirler geliştirilir. Beyin fırtınası ve yaratıcı düşünme teknikleri kullanılarak, yenilikçi çözümler üretilir. Prototip Oluşturma: Geliştirilen fikirler doğrultusunda prototipler oluşturulur. Bu prototipler, tasarımın nasıl işleyeceğini ve kullanıcı ihtiyaçlarını nasıl karşılayacağını gösterir. Test ve Geri Bildirim: Prototipler, kullanıcılar tarafından test edilir ve geri bildirimler alınır. Bu geri bildirimler doğrultusunda, tasarımda gerekli iyileştirmeler yapılır. Uygulama ve İzleme: Son aşamada, tasarım hayata geçirilir ve uygulama süreci izlenir. Tasarımın etkileri ve başarısı değerlendirilir. Bu adımlar, sorun merkezli tasarım sürecinin temel yapı taşlarını oluşturur. Sorun Merkezli Tasarımın Faydaları Sorun merkezli tasarımlar, birçok fayda sağlar. Bu tasarım yaklaşımının en önemli faydalarından bazıları: Etkili Çözümler: Sorun merkezli tasarımlar, sorunun kökenine inerek, kalıcı ve etkili çözümler üretir. Bu sayede, yüzeysel değil, köklü değişiklikler yaratmak mümkün hale gelir. Kullanıcı Odaklılık: Bu tasarım yaklaşımı, kullanıcı ihtiyaçlarını ve beklentilerini ön planda tutar. Kullanıcıların gerçek sorunlarına yönelik çözümler sunarak, memnuniyetlerini artırır. İnovasyon ve Yaratıcılık: Sorun merkezli tasarımlar, yaratıcı düşünme ve inovasyon süreçlerini teşvik eder. Yeni ve yenilikçi çözümler üretmek için farklı bakış açıları ve yöntemler kullanılır. Sürdürülebilirlik: Bu tasarım yaklaşımı, sürdürülebilir çözümler üretmeye odaklanır. Çevresel ve toplumsal sorunlara duyarlı çözümler sunarak, uzun vadeli etkiler yaratır. Toplumsal Fayda: Sorun merkezli tasarımlar, toplumsal sorunlara yönelik çözümler üreterek, topluma fayda sağlar. Eğitim, sağlık ve çevre gibi alanlarda önemli katkılar sunar. Sorun merkezli tasarımlar hakkında düşüncelerinizi ve deneyimlerinizi paylaşarak, bu alandaki farkındalığı artırabilir ve daha etkili çözümler geliştirilmesine katkıda bulunabilirsiniz. Her ne kadar sorun merkezli tasarımlar birçok fayda sağlasa da, bu süreçte çeşitli zorluklarla karşılaşmak mümkündür. Kaynak Yetersizliği: Sorun merkezli tasarım süreçleri, zaman ve maliyet açısından yoğun olabilir. Bu nedenle, yeterli kaynak ve desteğin sağlanması önemlidir. Karmaşıklık: Toplumsal ve çevresel sorunlar genellikle karmaşık ve çok boyutludur. Bu sorunların çözümü için kapsamlı ve detaylı analizler yapılması gerekir. Kullanıcı Katılımı: Kullanıcıların aktif katılımı, sorun merkezli tasarım süreçlerinin başarısı için kritiktir. Ancak, kullanıcı katılımını sağlamak her zaman kolay olmayabilir. Değişime Direnç: Yeni ve yenilikçi çözümler, mevcut sistemler ve yapılar tarafından dirençle karşılanabilir. Bu direnç, tasarım süreçlerinin uygulanmasını zorlaştırabilir. Geri Bildirimlerin Yönetimi: Kullanıcı geri bildirimlerinin toplanması ve yönetilmesi, zaman alıcı ve karmaşık bir süreç olabilir. Bu geri bildirimlerin doğru bir şekilde değerlendirilmesi önemlidir. Bu zorluklarla başa çıkmak için, sorun merkezli tasarım süreçlerinde stratejik planlama ve etkili iletişim önemlidir. Sorun merkezli tasarım, belirli bir sorunun kökenine inerek, bu soruna yönelik etkili ve sürdürülebilir çözümler üretmeyi amaçlayan bir tasarım yaklaşımıdır. Sorun merkezli tasarımlar, eğitim, sağlık, çevre, şehir planlaması ve teknoloji gibi birçok alanda kullanılır. Sorun merkezli tasarım süreci, sorunun tanımlanması, kullanıcı araştırması, ideasyon, prototip oluşturma, test ve geri bildirim, uygulama ve izleme adımlarını içerir. Sorun merkezli tasarımlar, etkili çözümler, kullanıcı odaklılık, inovasyon ve yaratıcılık, sürdürülebilirlik ve toplumsal fayda gibi birçok avantaj sağlar. Sorun merkezli tasarım süreçlerinde, kaynak yetersizliği, karmaşıklık, kullanıcı katılımı, değişime direnç ve geri bildirimlerin yönetimi gibi zorluklarla karşılaşılabilir. Kullanıcı araştırması, kullanıcı ihtiyaçları ve beklentilerini anlamak için önemlidir. Bu sayede, kullanıcıların gerçek sorunlarına yönelik çözümler üretilebilir. Sorun merkezli tasarım süreçlerinde, beyin fırtınası, yaratıcı düşünme teknikleri ve farklı bakış açıları kullanılarak inovasyon teşvik edilir. Sorun merkezli tasarım süreçlerinde başarılı olmak için, stratejik planlama, etkili iletişim ve kullanıcı geri bildirimlerinin doğru yönetimi önemlidir. Yazımızı beğendiyseniz, aşağıdan oylayabilir ve yorumlardan fikirlerinizi belirtebilirsiniz Program tasarım yaklaşımları, eğitim programlarının nasıl yapılandırılacağını ve öğretimin nasıl düzenleneceğini belirleyen stratejiler bütünüdür. Bu yaklaşımlar, eğitimdeki hedeflerin, içeriklerin ve öğretim yöntemlerinin seçimi ve düzenlenmesinde rehberlik eder. Eğitim programları, öğrencilere kazandırılacak bilgi, beceri ve tutumların bir bütün olarak planlanmasını gerektirir. Bu nedenle, program tasarımı sürecinde dikkat edilmesi gereken birçok faktör bulunmaktadır. Eğitim programlarının etkin bir şekilde tasarlanması, öğrenci başarısını ve eğitim kalitesini artırmak için kritik öneme sahiptir. Program tasarım yaklaşımları, eğitimin amacını, içeriğini, öğretim durumlarını ve sınama durumlarını belirlemeye yardımcı olur. Bu yaklaşımlar, eğitim programlarının daha etkili ve verimli olmasını sağlar. Program tasarım yaklaşımları, belirli felsefi görüşler ve eğitim akımları üzerine kuruludur. Örneğin, daimicilik ve ilerlemecilik gibi felsefi görüşler, program tasarımında hangi öğelere daha fazla vurgu yapılacağını belirler. Bu bağlamda, eğitim programları tasarlanırken, öğrenci merkezli mi yoksa konu merkezli mi olacağı gibi temel sorulara cevap aranır. Program tasarım yaklaşımlarının önemini ve çeşitliliğini anlamak, daha iyi eğitim programları oluşturmak için gereklidir. Program Tasarım Yaklaşımları Program tasarımında dikkate alınması gereken temel ilkeler vardır. Bu ilkeler, eğitimin amacına ulaşmasını ve öğrenci ihtiyaçlarına cevap vermesini sağlar. Bu ilkelerden bazıları: Süreklilik: Programın belirli zamanlarda aynı becerilere tekrar vurgu yapması. Bu, öğrenmenin derinleşmesini ve genişlemesini sağlar. Bağdaşımcılık: Programın farklı boyutlarının birbiriyle ilişkilendirilmesi. Bu, konular arasındaki mantıksal bağların kurulmasını sağlar. Denge: Programın öğrenci merkezli mi yoksa konu merkezli mi olduğunu belirlemek. Bu, programın öğrenci ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesini sağlar. Bu ilkeler, program tasarımının temel yapı taşlarını oluşturur. Eğitim programları bu ilkeler doğrultusunda tasarlandığında, öğrencilerin daha etkili ve verimli bir şekilde öğrenmeleri sağlanır. İlkeAçıklamaSüreklilikBelirli zamanlarda aynı becerilere vurgu yapılmasıBağdaşımcılıkFarklı boyutların ilişkilendirilmesiDengeProgramın öğrenci merkezli mi yoksa konu merkezli mi olduğuProgram Tasarım İlkeleri Program tasarım yaklaşımları, eğitim programlarının nasıl yapılandırılacağını belirleyen farklı stratejiler içerir. Bu yaklaşımlar, eğitim felsefelerine ve program geliştirme öğelerine dayanır. Konu merkezli tasarımlar, programın içeriğinin konular ve dersler etrafında yapılandırıldığı yaklaşımlardır. Bu tasarım yaklaşımı, değişmeyen evrensel bilgiyi temel alır ve genellikle konu uzmanları tarafından hazırlanır. Konu Tasarımı: Konuların basitten karmaşığa, bilinenden bilinmeyene ve kolaydan zora doğru düzenlendiği bir yaklaşımdır. Disiplin Tasarımı: Akademik disiplinler ve dersler üzerinde yoğunlaşır. Öğrencilerin, disiplinin yapısını ve mantığını anlaması önemlidir. Disiplinler Arası Tasarım: Dersler veya konular arasında ilişki kurmayı amaçlar. Bu yaklaşım, öğretmenlerin işbirliği içinde çalışmasını gerektirir. Birey/öğrenen merkezli tasarımlar, öğrencilerin bireysel ilgi ve ihtiyaçlarına göre programların şekillendirildiği yaklaşımlardır. Bu tasarım yaklaşımında, öğrencinin aktif katılımı önemlidir ve program genellikle esnektir. Çocuk Merkezli Tasarımlar: Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre programın şekillendirildiği yaklaşımlardır. Bu yaklaşımda, öğretim süreci öğrenci ile birlikte şekillenir. Yaşantı Merkezli Tasarımlar: Öğrencilerin gerçek ilgi ve ihtiyaçlarına göre programın süreçte şekillendiği yaklaşımlardır. Romantik (Radikal) Tasarımlar: Öğrencilerin kendi doğalarına göre ele alındığı ve okulun işlevinin gözden geçirildiği yaklaşımlardır. Hümanistik Tasarımlar: Bireysel farklılıkların ve özelliklerin ön planda tutulduğu yaklaşımlardır. Öğrencilerin kendilerini gerçekleştirebilecekleri ortamlar önemlidir. Sorun merkezli tasarımlar, toplumun ve bireylerin karşılaştığı sorunları çözmeyi hedefleyen yaklaşımlardır. Bu tasarım yaklaşımında, öğrencilerin problem çözme becerilerinin geliştirilmesi amaçlanır. Yaşam Şartları Tasarımı: Öğrencilerin gerçek yaşam problemlerine yönelik genelleme becerisi kazandığı yaklaşımdır. Çekirdek (Core) Tasarım: Toplumsal sorunlara odaklanır ve öğrencilerin bu sorunları algılayıp çözmelerini sağlar. Toplumsal Sorunlar ve Yeniden Kurmacılık: Toplumsal değişimleri ve sorunları programa yansıtır. Bu yaklaşımda, okullar toplumun ilerlemesi için önemli bir rol oynar. Program tasarım yaklaşımları, eğitim programlarının nasıl yapılandırılacağını belirleyen stratejiler bütünüdür. Konu merkezli tasarımlar, programın içeriğinin konular ve dersler etrafında yapılandırıldığı yaklaşımlardır. Birey/öğrenen merkezli tasarımlar, öğrencilerin bireysel ilgi ve ihtiyaçlarına göre programların şekillendirildiği yaklaşımlardır. Sorun merkezli tasarımlar, toplumun ve bireylerin karşılaştığı sorunları çözmeyi hedefleyen yaklaşımlardır. Yazımızı beğendiyseniz, aşağıdan oylayabilir ve yorumlardan fikirlerinizi belirtebilirsiniz KPSS, program geliştirme, konu anlatımı, ders notları, çözümlü soru, soru çözümü EĞİTİM PROGRAMI TASARIMI Eğitim programı tasarımı bir programı oluşturan temel ögelerden (hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme) oluşmakta ve bu ögeler arasındaki ilişkiler açısından farklılıkları ortaya koymakla farklı tasarımlar ortaya çıkmaktadır. Program tasarımı yapılırken program geliştirme grubu ve görevli uzmanların felsefi görüşleri ile toplumun başat felsefi görüşleri hedeflerin seçiminde etkili olmaktadır. Eğitim programı tasarısıyla şu dört soruya yanıt aranmaktadır: 1) Ne yapılmalıdır? 2) Konu alanı neleri içermelidir? 3) Hangi öğrenme stratejileri, kaynak ve etkinlikler kullanılmalıdır? 4) Değerlendirmede hangi ölçme teknikleri ve araçlar kullanılmalıdır? Eğitim programı tasarımlarını geliştirmede üç temel yaklaşım vardır. Bunlar: 1) Konu merkezli program tasarımı: Konu Tasarımı, Disiplin Tasarımı, Geniş Alanlı Tasarım, Süreç Tasarımı 2) Öğrenen merkezli program tasarımı: Çocuk Merkezli Tasarım, Yaşantı Merkezli Tasarım, Romantik Tasarım, Hümanistik Tasarım 3) Sorun merkezli program tasarım: Yaşam Şartları Tasarımı, Çekirdek Tasarımı, Toplumsal Sorunlar ve Yeniden Kurmacılık Tasarımı Konu merkezli tasarımda programın her bir ögesi bir bütün olarak algılanmaktadır. Okullarda uygulanan eğitim programlarının çoğunluğu bu tasarım yaklaşımıyla düzenlenmiştir. Öğrenenin en iyi nasıl öğreneceğini, problem çözme, karar verme ve kavrama stratejilerini içermektedir. Öğrenen merkezli tasarımda öğrenmenin, öğrenenin yaşantısından ayrılmaması, öğrenenlerin ilgi ve ihtiyaçlarının ön planda tutulması ve her öğrenenin kendi doğasında ele alınması gerektiği savunulmaktadır. Bireyin toplumda rolü ve sorumluluğu vardır. Öğretmenden öğrenene aktarılan bilgi kullanışızdır (Wilson 1996:83). Sorun merkezli tasarımda gerçek yaşam problemlerinin ön planda tutulması, öğrenenlerin sorun çözmeye ve öğrenmeye özendirilmesi üzerinde durulmuştur (Demirel 2004a). PROGRAM GELİŞTİRME MODELLERİ Program geliştirme modellerinden Taba, Tyler, Taba-Tyler, Wulf ve Schave'in sistem yaklaşımı, Skillbeck'in durumsal modeli ve Stenhouse'un süreç yaklaşımı modeli yurt dışında en çok kullanılan modellerdir (Demirel 2004a). Program geliştirmede ilk olarak Taba modeli kullanılmıştır. Taba modelinin ilk aşaması ihtiyaçların belirlenmesidir. Bunu amaçların belirlenmesi, içeriğin seçimi ve düzenlenmesi, öğrenme yaşantılarının seçimi, neyin nasıl değerlendireceğinin saptanması ve program ögelerinin sırası ve ilişkilerinin kontrolü izlemektedir. Tyler modeline göre program geliştirme aşamalarında ilk programın kaynakları olarak birey, toplu ve konu alanı ele alınmasıdır. Kaynaklardan hareketle olası genel amaçların belirlenmesi ve bunların eğitim felsefesi ve öğrenme psikolojisi süzgeçlerinden geçirilerek kesinleşmiş öğretim amaçlarının belirlenmesi izler. Daha sonra sırasıyla öğrenme yaşantılarının sağlanması, düzenlenmesi, yönlendirilmesi ve değerlendirilmesi gerçekleştirilir. Rasyonel planlama (teknokratik) Taba ve Tyler modellerinin ortak yönleri ele alınarak geliştirilmiştir. Taba-Tyler program geliştirme modeline ihtiyaç belirleme ile başlanmaktadır. Genel amaçların belirlenmesinden sonra amaçları saptama, içeriği seçme ve düzenleme, öğrenme yaşantılarını belirleme ve düzenleme, değerlendirme yapma, sonuçlara göre yeterli bulunduğu takdirde işleri ayrıntılı formüle etme ve son olarak işlemleri tekrar belirleme gerçekleşmektedir. Sonuçların yetersiz bulunması durumunda amaçları saptama basamağına geri dönülmesi gerekmektedir. Wulf ve Schave, sistem yaklaşımını temele alarak üç aşamalı bir model geliştirmişlerdir. Birinci aşamada problemin tanımı (amacın belirlenmesi, komisyon üyelerinin seçimi), ikinci aşamada gelişme (amaçların davranışa dönüştürülmesi, uygun ders planlarının yazılması, öğretim materyallerinin geliştirilmesi, öğrenme ortamının desenlenmesi) ve son aşamada değerlendirme (sonuçların değerlendirilmesi, sürekli dönüt sağlanması) yer almaktadır. Skillbeck'in durumsal modelinde okul merkezli program geliştirme anlayışına ağırlık verilmiştir. Son olarak Stenhouse'un süreç yaklaşımı modeli daha çok öğretmenlerin ders planı yapmalarındaki yaklaşımlarından esinlenerek geliştirilmiştir. Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı program geliştirme modeli onbeş aşamadan oluşmaktadır. 1) İlgili birimlerin teklifi, 2) Programın çerçevesinin belirlenmesi, 3) Amaç ve süreç kavramlarının tanımlanması: a) programın başlığı, genel amaçları, formatı b) komisyon üyelerinin isimleri ve görevleri c) zaman çizelgesi d) komisyon tarafından izlenecek yöntem ve ilkelerin bulunduğu bir dokümanın ilgili birim tarafından hazırlanması, 4) Ders alanı komisyonun oluşturulması, 5) İhtiyaç belirleme çalışmalarının yapılması, 6) Ana konu başlıklarının belirlenmesi, 7) Ders ve sınıf düzeylerine göre hedeflerin belirlenmesi, 8) Öğretim stratejileri ve materyallerin belirlenmesi, 9) Ünite planlarının geliştirilmesi, 10) Öğretim materyallerinin belirlenmesi ya da geliştirilmesi, 11) Taslak programın alanda test edilmesi, 12) Test sonuçlarına göre programda gerekli düzeltmelerin yapılması, 13) Programın ülke genelinde uygulanması, 14) Program türünün değerlendirilmesi ve 15) Yeni bir programın geliştirilmesi ya da programın yeniden gözden geçirilmesi amacıyla modelin sistemli bir şekilde tekrarlanmasıdır. MEB tarafından 2004 yılında yukarıda açıklanan modele ek olarak program geliştirme modeli hazırlanmıştır. İlk aşamada ihtiyaç belirleme yer almaktadır. Sonraki aşamalarda genel amaçların ve alanın kavram, ilke ve becerilerinin belirlenmesi, öğrenme alanları ve alanı kapsayan kazanımların belirlenmesi gelmektedir. Öğrenme alanlarının kapsadığı ünitelerin/temaların belirlenmesi aşamasında diğer alanlarla bağlantılar, kavram haritalarının oluşturulması, öğretim etkinlikleri, ölçme-değerlendirme ve öğretmen kılavuzu bulunmaktadır. Bunu paydaşlarla paylaşımın sağlanması, materyal geliştirilmesi, programların onaya sunulması, programların denenmesi, izlenmesi/değerlendirilmesi izlemektedir. Bu modellerin yanı sıra Taba-Tyler modeline uygun düşen Demirel modeli bulunmaktadır. Demirel modeli sekiz aşamadan oluşmaktadır. 1) Planlama: karar-koordinasyon, çalışma ve danışma olmak üzere üç değişik grubun oluşturulması, 2) İhtiyaç analizi ve değerlendirmesi: politik ve felsefi temeller için destek aranması, ülkenin uzak hedefleri ile tutarlı yol izlenmesi, 3) Program taslağını hazırlamada hedeflerin belirlenmesi, 4) İçerik oluşturulması, hedef-içerik ilişkisinin kurulması, 5) Taslak programın denenmesinde öğrenme ortamının düzenlenmesi, çoklu ortamın seçilmesi, 6) Sonucun değerlendirilmesinde alan testinin işe koşulması, 7) Değerlendirme sonuçlarına göre sisteme sürekli dönüt sağlanması: yeni program uygulama kılavuzunun hazırlanması ve 8) Program tanıtıldıktan sonra ülke genelinde uygulamanın yaygınlaştırılmasıdır. Program geliştirme çalışmaları sürekli, araştırma ve geliştirmeye açık bir süreçtir. Program geliştirme çalışmalarında sürekliliği sağlamak için her okulda ve il merkezinde bir araştırma-geliştirme merkezinin kurulması ve bu merkezlerin eğitimin hizmetinin niteliğini arttırcı çalışmalar yapması önerilmektedir (Demirel 2004a). PROGRAM GELİŞTİRMENİN PLANLANMASI Program geliştirme çalışmalarının planlanması sürecinde program geliştirme çalışma gruplarının oluşturulması, program geliştirme çalışma planının hazırlanması ve ihtiyaç saptama aşamaları yer almaktadır. Program Geliştirme Çalışma Gruplarının Oluşturulması Program geliştirme çalışma grup larının üç gruptan oluştuğu söylenebilir. Birinci grup program karar ve koordinasyon grubu, ikinci grup program çalışma grubu, üçüncü grup program danışma üyeleri grubudur. Program geliştirme çalışmaları sürecinde bu üç grup işbirliği içindedir. Program geliştirme çalışmalarının bir komisyon aracılığı ile yürütülmesinde yarar görülmektedir. Program karar ve koordinasyon grubu: § Milli Eğitim Bakanlığı temsilcileri § Program geliştirme alan uzmanı § Öğretmen örgütlerinin temsilcisi § Konu alanı ile ilgili temsilciler § Veli temsilcileri Program çalışma grubu; § Eğitimde program geliştirme uzmanı § Eğitimde ölçme ve değerlendirme uzmanı § İlgili konu-alanı uzmanı (üniversitelerden) § İlgili konu-alanı öğretmenleri Program danışma grubu; § Eğitim felsefecisi § Eğitim psikoloğu § Eğitim sosyoloğu § Eğitim ekonomisti § Eğitim denetçisi § Okul yöneticisi § Eğitim teknoloğu § İletişim uzmanı Program Geliştirme Çalışma Planı Program geliştirme çalışmalarının sistemli bir şekilde ilerlemesi için önceden bir planlama yapılmasında yarar görülmektedir. Planlama bir işlem-zaman çizelgesi, PERT-işlem ağı ya da bir akış şeması üzerinde yapılabilir. İhtiyaç Saptama Program geliştirmenin planlanmasında ihtiyaç saptama büyük önem taşımaktadır. Bir program ihtiyacının ortaya çıkması ve bu ihtiyacın en iyi şekilde karşılanması için gerçek ihtiyacın ne olduğunun ortaya çıkarılması gerekmektedir. İhtiyaç değerlendirmesinde bir çok yöntem ve teknik bulunmaktadır. Bu teknikler: 1. Delphi tekniği-Anket Geliştirme: Bir dizi anketin kontrollü dağıtımı sonucu konu ile ilgili seçilmiş uzmanlar grubundan elde edilen bilgilerin değerlendirilmesi sürecidir. 2. Progel-Dacum Tekniği: Bir mesleğin beceri profilinin çıkarılmasında kullanılır. Profil ile meslek içinde yeterlilik olarak birleştirilmiş davranış ya da becerilerin her biri bağımsız olarak tanımlanır. 3. Gözlem: Bireysel bilgi ve araştırmaya dayanır. Program geliştirme uzmanının önem verdiği konu üzerinde yoğunlaşması söz konusudur. 4. Meslek (İş) Analizi: Meslekteki her iş/fonksiyon alanı gerçek iş işlem basamaklarına ayrılır. Bunlar; beceri, bilgi ve mesleki tutum ve alışkanlıklardan oluşur. 5. Ölçme Araçları-Testler: Ölçme araçları içinde en yaygın olan test, bireyde aranan özelliklerin derecesini saptamak üzere kullanılır. 6. Görüşme-Grup Toplantıları: Öğrenenlerin program hakkındaki görüşleri sözlü olarak alınır. Görüşme yazılı olarak anket formları ile de yapılabilir. 7. Kaynak Tarama: Kaynak tarama çalışmaları arasında literatür taraması, rapor değerlendirme ve mevcut programların incelenmesi yer almaktadır. SORULAR 1. Aşağıdakilerden hangisi "konu merkezli" program tasarımı altında yer alan tasarımlardan biri değildir? A) Konu Tasarımı, B) Disiplin Tasarımı, C) Geniş Alanlı Tasarım, D) Süreç Tasarımı E) Hümanistik Tasarım 2. Program geliştirme çalışmalarının planlanması sürecinde hangisi yer almaz? A) Program geliştirme çalışma planının hazırlanması B) Bireylerin sosyo-ekonomik geçmişlerini ve inançlarının belirlenmesi C) Program geliştirme çalışma gruplarının oluşturulması D) ihtiyaç saptama E) Program danışma üyeleri grubunun oluşturulması 3. Aşağıdakilerden hangisi ihtiyaç saptama tekniklerinden değildir? A) Delphi-Anket Geliştirme B) Progel-Dacum Tekniği C) Pert-İşlem Ağı D) Görüşme-Grup Toplantıları E) Meslek (İş) Analizi 4. Program geliştirme modellerinden okul merkezli program geliştirme anlayışına ağırlık veren hangisidir? A) Skillbeck'in durumsal modeli B) Taba-Tyler modeli C) Wulf ve Schave'in sistem yaklaşımı D) Stenhouse'un süreç yaklaşımı E) Tyler modeli YANITLAR Program Geliştirme KPSS ders notlarına Program Tasarım Yaklaşımları ve Program Geliştirme Modelleri ile devam ediyoruz.Eğitim programı geliştirmede temel alınan felsefelere